

Stručné vyprávění o životě Lingza Čhökji navrátilé po smrti (překlad z tibetštiny)¹⁵⁷

*Óm mani padmé húm hrí.
Společně s bytostmi šesti [oblastí zrození],
se uchyluji s úctou k útočišti,
ve znamenitém mistru, bhagavánu Buddhovi,
v nejskvělejší Dharmě a vznešené Obci mnichů.*

*Modlím se za očištění zhoubných poskvrn špatných činů,
příběh o prospěchu ze ctnosti a škodě ze špatnosti ve sféře pekel,
s poselstvím zasláným dharmarádžou [Jamou],
tu bude zanesený v písmu ku prospěchu ostatním.*

[1. Smrt a pohřební obřady]

Já, Linza Čhökji, jsem bylo po šestnáct dní nemocná. Nemoc se zhoršovala navzdory věštění, přijímání léků a rituálům. Pomyslela jsem si, že umřu. Kdysi jsem uvažovala o tom, že bych se stala mniškou, ale můj otec a příbuzní mi nedovolili věnovat se Dharmě. V minulosti jsem obdržela pouze jedinou iniciaci spolu s náboženskými radami, nic více. Nevytvářela jsem mnoho ctnosti tělem, řečí ani myslí. To, že jsem předložila několika mistrům a učitelům jídlo, to nebude moc k užítku. Nedala jsem vzejít žádným velkým zásluhám. Běda! Ve sféře lidí jsem se chovala zahálčivě a špatně. Zdá se, že brzy zemřu. Nyní cítím lítost, ale je pozdě. Každý rok jsem připravila o život dvacet až třicet jaků a ovcí.¹⁵⁸ Pro všechnu tu špatnost se neznovuzrodím dobře. Netuším, zda můj muž a synové pro mne vytvoří nějakou ctnost.¹⁵⁹ Postrádá víru a je velmi útočný. Nebude vytvářet žádnou ctnost. Ale tenkrát jsem si pomyslela, že jim musím říci, aby [pro mě] dali vzejít nějaké ctnosti: „Muži a synové, pojďte ke mně.“ A oni tak učinili.

„Z téhle nemoci se už nedostanu. Prosím, vyslyšte mé tři žádosti. Nemám mnoho ctnosti z minulosti, která by prospěla mé myslí. Navíc jsem nahromadila mnoho špatnosti.

Použijte teď třetinu mého majetku k mému prospěchu. Použijte pro to polovinu mých tyrky-sů a korálů, polovinu dejte dceři. Jakoukoliv ctnost, které tím dáte vzejít, nesměšujte se špatností a užíjte ji jen pro čisté účely.¹⁶⁰

157 Překlad se řídí verzí LCH.A. Tento text je však plný chyb a v některých případech byla vynechaná i polovina věty, což vedlo ke znění, které nedává smysl. V takových případech konzultuji ostatní verze a text tak doplněn podle nich. Přes značnou různost konkrétních vyjádření je děj textu ve všech verzích podobný. V následujícím překladu neuvádím všechna různočtení (to by se týkalo téměř každé věty), pokud to radikálně neovlivňuje význam textu.

158 Verze LCH.A obsahuje znění „asi 23 jaků“ neznámé jiným verzím.

159 Tato fráze je doslovným překladem. Míni se jí vytvoření zásluh pro zemřelou skrze pohřební obřady a obětiny.

160 Dosl. „bílou stranu“.

Můj muži a mí synové, snažte se být dobrými a pěstovat Učení. Pokud tak neučiníte, ve chvíli smrti vás zasáhne lítost.

Nakonec, učinite, aby se dva ze synů věnovali pěstování Učení. Prosím vás o modlitby a věnování zásluh! Vy ostatní, vyhněte se špatnosti. Snaživě usilujte o ctnosti. Slibte mi, že nedopustíte, aby mí synové a dcera připadli do rukou jiné ženy.“

[Muž] mi řekl: „Když se zbavíme třetiny majetku, z čeho budeme se syny žít? Naše dcera dostane všechny tyrkysy a korály. Kdybych si nevzal žádnou ženu, která se bude starat o ohniště, tihle mladí to dělat nebudou. Zdá se mi, že pro tebe můžu vyvolat jen trochu ctnosti, aby ses necítila smutně. Nic víc ti slíbit nemůžu.“

Jak můj muž řekl, nedají pro mě vzejít žádné velké ctnosti. Nikdo mé závěti nenaslouchal. V dobách, kdy jsem bývala silná, jsem nevěděla, že bych se měla odevzdat Učení. Věnovala jsem něco málo tyrkysů a korálů mistrům, ale zdá se, že to bylo k ničemu. Jestli si vezme ženu, bída přijde na mé syny a dceru. Pomyslela jsem si: „Soucit s vámi!“

V oné chvíli zklamání mi v myšlenkách připadlo, že s motající se hlavou i tělem procházím pod zem. Jakoby mě spousta lidí shora tlačila dolů a vyvolalo to ve mně velký strach. Pak jsem byla sem a tam unášená v moři a z chladu vyvstalo utrpení praskajících puchýřů. Dále, veškerá základna země byla pokrytá ohněm a já pocítila utrpení s tělem spalovaným ohněm za zvuků hoření a rachocení. Poté se objevily nesmírně hrůzné rudé záblesky, rachot, a další. Následně přišla silná blaženost z nepamatování si ničeho. Necítila jsem, jak dlouho to trvalo. Pak jsem byla schozena do stanu, dorazila jsem tam.¹⁶¹

Navrchu mé hlavy, z brahmova otvoru, vyzařovalo mnoho paprsků světla pěti barev. Na koncích každého z nich byla těla s různými hlavami a různého vzhledu. Setkala jsem se s nějakými dvaceti z nich. Všichni třímali v rukou zbraně různého druhu. Byly slyšet zvuky „ha ha“, „húm húm“, „zabij, zabij!“, „udeř, udeř!“ jako hřmění hromu. Přišel na mě hrozný a nesnesitelný strach. V tu chvíli jsem si vzpomněla na mistra, kterého jsem v minulosti žádala o náboženské rady: „Všechno světlo je tvé vlastní světlo. Všechny paprsky jsou tvé vlastní paprsky. Všechny tvary jsou tvé vlastní tvary. Všechny zvuky jsou tvé vlastní zvuky. Jsou to zvuky tvé vlastní mysli.“ Jak jsem si pomyslela, že jen to je pravdou, a oni neexistují, vše se vytratilo a strach se uklidnil.

Když jsem pohlédla na své vlastní lůžko, byla na něm obrovská hnijící mrtvola chtivého hada¹⁶² pokrytá mým vlastním oděvem. Byli tam mí synové a dcera spolu se všemi blízkými přáteli. Někteří z nich se snažili být nápomocní, někteří z nich se drželi za ruce a plakali. V tu chvíli náhle zaznělo tisíc hromů s hrozivým a strašným burácením. Padaly na mě kroupy z hnisu a krve o velikosti vejce a působily mi nesnesitelnou mučivou bolest. Když příbuzní přestali plakat, vytratily se i hromy a kroupy. A dokonci i bolest zmizela.

161 B. Cuevas překládá tuto větu odlišně (CUEVAS 2008: 25), ještě jinak překládá Epstein (EPSTEIN 1982: 98) i Sazykin (SAZYKIN 1990: 189). Každá z verzí rukopisu totiž obsahuje rozdílné čtení. Jsou jimi: *sgra'i mar khyud du slebs* (LCH.A), *sgra yi mar khug zhig na sleb* (LCH.E, tím se vede Cuevas a vynechává nesmyslné *sgra yi*). Jiná verze obsahuje srozumitelnější *nga'i mal sar sleb* („dorazila do postele“, LCH.D), *dgra khug na slebs* (LCH.F). Řídím se verzí LCH.C, která obsahuje *sbra yi mar brygab su sleb*.

162 LCH.D hovoří také o žábě, podobně jako LCH.E. LCH.C spolu s LCH.A mluví o hadu. LCH.F obsahuje výraz prase. Sazykinův překlad z mongolštiny obsahuje výraz žába (SAZYKIN 1990: 190).

Poté můj bratr Čhömgon řekl: „Neměli bychom tu otálet a brečet. Musíme přizvat nějakých dvacet mistrů; žebravých mnichů a učitele.¹⁶³ Měla víru v mistra meditace Tugdže Rinčena, měli bychom ho tedy pozvat, aby nahlas odříkal rituál. Také bychom měli najít někoho, kdo odříká Diamantovou sútru.“

Pán rodiny řekl: „Musíme zavolat mistra tradice bönu.“ Můj bratr odpověděl: „Neměla víru v bön. Ale dělej, jak myslíš.“

Neměla jsem pocit, že bych umřela. Prostřední syn přivedl Čhönä Rinčen Dordžeho. Začal odříkávat Diamantovou sútru a když odříkával „přijetí útočiště“ a „vyvolání mysli na probuzení“, vyvstal ve mně příjemný pocit.

Poté přišla noc a dorazilo dvacet mistrů spolu s meditačním mistrem¹⁶⁴ Tugdže Rinčenem. Provedla jsem před mistrem poklonu a požádala ho o požehnání. Zdál se mi být nějak nazlobený, ani neodpověděl. I můj muž a synové působili nazlobeně. Mistr meditace položil dlaně na hlavu mrtvoly hada a odříkal modlitbu přijetí útočiště. „Tak, Čhökji, tys umřela. Tak to tedy je... Nebuď připoutaná ke svým synům, majetku ani jídlu. Vyšli své vědomí do středu oblasti mého srdce a vydej se se mnou do Amitábhova buddhovského pole.“ Tak pravil.

„Phat phat!“ Jakmile náhle pronesl tyto slabiky, pocítila jsem takovou radost, potěšení a štěstí! Ačkoliv jsem zůstávala mrtvou, měla jsem tělo jako dříve.¹⁶⁵ Když mistr promluvil, měla jsem nutkání odejít. Mistr řekl: „Přenesení vědomí bylo provedené. Hmota a vědomí byly odděleny.“

Pak přinesli čaj a vařené maso pro obřadní hostinu. Nedali mi nic. Mistr meditace řekl: „Děvče, dej matce kus masa.“ Jak to jen řekl, položila kousek masa na talíř a spolu s trochou čaje je nesla k mrtvole hada. Řekla: „Matko, tady to máš.“ Ale mně nedala nic. Jak to přinesla k mrtvole hada, cítila jsem se špatně od žaludku a vůdči dceři ve mně vyvstala zášť. Když mistr meditace spálil jídlo a maso, které tam položila, pocítila jsem jakobych jedla a pila. Utišil se můj hlad i žízeň a vytratili se.

Mistr prováděl rituál Avalókitéšvary a moje tělo bylo roztěkané, nemohlo chvíli vystát na jednom místě. Nemaje žádného pevného místa k pobytí – či li li!¹⁶⁶ Co by bylo lepší učinit? Napadlo mne, že bych si měla vzít šperky, odejít a potulovat se.

Opět, mí synové a dcera vykřikli: „Matko!“ V tu chvíli na mě padaly kroupy z hnisu a krve a působily bolest. Byl tam jen hrozný strach a obrovský neklid bez jakékoliv vize. Napadlo mě, že by bylo lepší být u žebravého mnicha, a tak jsem se za ním schovala. Jeho provádění rituálu znělo příjemně, ale můj strach nezmezil. Znovu jsem si pomyslela, že by bylo lepší přejít k mistrovi meditace. Přešla jsem k němu. Nenesl známky sebemenší vnější či vnitřní poskvrny a viděla jsem ho v těle Avalókitéšvary s jedinou hlavou a čtyřmi pažemi. Z jeho úst se ozvalo: „Soucit s tebou!“ Ve svém srdci se spolu se mnou usadil v meditavní rovnováhu. Když tak činil, veškeré

163 Každá z verzí obsahuje jiné znění: *bla ma bon 'khar dpon slob* (LCH.A), *bla ma ban mkhar ba dpon slob* (LCH.D), *bla ma ban sgar dpon slob* (LCH.C), *bla ma ban dkar ba dpon slob* (LCH.E), *bla ma ban dkar ba gtsos slob dpon* (LCH.F). Epstein (1982: 99) přikládá „mantrist“ (pravděpodobně ve smyslu „bíle oděný mniši“), Sazykin (1990: 190) překládá jako vlastní jméno tj. Buban Karpo. Cuevas (2008: 32) se zdá řídit poslední z verzí LCH.F a překládá „teachers, the chief of whom must be a pure monk“. Abych naznačil jinou možnost, překládám jako žebraví mniši podle čtení *bla ma ban mkhar ba* (mkhar jako žebrácká hůl).

164 Tj. dosl. „velký meditátor“ (sgom chen).

165 Všechny ostatní verze obsahují tuto větu v negaci („nejsem mrtvá, mé tělo je jako dříve“) dříve ve vyprávění. Ovšem i zde to může čtení v LCH.A dávat smysl.

166 Zvuk vyjadřující jakési přeplnění a vnitřní tlak.

projevy strachu a neklidu odešly. Ve mně vyvstala nevyslovitelná radost a blaženost. Někjaká doba proběhla bez toho, že bych cokoliv cítila. Když jsem přišla k sobě, on způsobil, že všechno bylo zasažené světlem. Stejně jako prve, přinesli kus jídla k mrtvole hada. Mistr meditace je spálil v ohni a ve mně vyvstala scéna jezení a pití. Opět se můj hlad i žízeň utišili.

Po nějaké chvíli jsem od vchodu uslyšela hlas: „Čhökji, pojd' sem!“ Šla jsem tam a přemýšlela o tom, že je to můj otec. Řekl mi: „Pojd' se mnou, něco ti ukážu.“ Poté řekl: „Pojd' honem sem!“ Všichni byli na mě nazlobení a znovu mi nedali ani kousek jídla. Pomyslela jsem si, že bych otce měla následovat.

[2. Mezistav]

Náhle jsem přišla na šedivou cestu v otevřeném prostoru na straně jediného svahu, kde nerostla žádná tráva ani stromy. Pohlédla jsem dolů a prohlížela si to tam. Byla tam písčitá pláň bez jakýchkoliv výstupků či prohlubenin. Pomyslela jsem si, že jezdec na koni by ji přejel během 20 dní. Uprostřed ní byla velká řeka. Nebylo poznat, odkud vytéká. Byla široká asi jeden dostřel šípu. Nad ní byl obrovský most, taktéž široký asi jeden dostřel šípu. Tam, kde se stýkal svah kopce s plání, tam bylo neuvěřitelné město. Muž, který mě doprovázel, pronesl: „Půjdeme tam, ale ty se budeš vracet.“ Vydali jsme se tam a dorazili do města. Můj průvodce řekl: „Podívej se, jestli tu nemáš nějaké známé.“

Někteří z lidí byli vystrašení a pot z nich stékal jako proud řeky. Pomyslela jsem si, že na tom budu jako oni a otrásla jsem se. Mezi lidmi přecházejícími sem a tam byl náš pastevec dobytka Čhömgon. Zíral na mě a řekl: „Sestro, ty jsi sem taky dorazila?“¹⁶⁷

„Ano, i ty ses sem dostal?“

„Ano, nemám z toho zrovna radost,“ řekl s hrůzou.

Zeptala jsem se ho: „Jaké je jméno tohoto města? Na co všichni ti lidé čekají? Kdo je tam na obrácené straně mostu, ten, kdo posílá zprávy?“

Objevil se tam nějaký muž a řekl: „Pojd' sem.“ Pomyslela jsem si, že bych tam měla jít.

Odpověděl: „Toto město je místem, na kterém se rozhoduje o těch, kdo sem přišli ze světa lidí. Říká se mu mezistav na hranici mezi živými a mrtvými. Někteří z těch lidí jsou ti, jejichž délka života byla vyčerpána, ale čekají tady na to, aby byli posláni pryč. Délka života některých z nich nebyla ještě vyčerpána a oni tu čekají 15, 20, 30 či jiný počet let, až se míra jejich let dovrší a délka života vyčerpá. Někteří z nich tu musejí čekat na ctnosti [věnované] pozůstalými. Mají dost jídla a hlad je netíží. Když pobývali v kraji lidí, obětovali Třem klenotům, dávali almužny chudým žebrákům. Později jim jejich milování a příbuzní věnovali své zásluhy předložené v modlitbách spolu s úctou. Ať již dali vyvstat jakékoliv ctnosti, velké, střední či malé, všechna je věnovaná jim, a tudíž [jejich zásluhy] narůstají. Dosahují počtu stovek ctností, jejich tisícovek, a takoví lidé jsou tak spokojeni.“

Ti, kdo jsou ve špatném oblečení, ti se v minulosti nechovali ctnostně. A později pro ně jejich pozůstalí příbuzní nevytvářejí ctnosti. Když je i jen trocha pro ně vytvořená, ani skrze věnování nemůže uveličít [počet jejich ctností] a je to tak zbytečné.

167 Tato pasáž působí poněkud nekonzistentně. Čhömgon byl v předchozí části zmíněn jako bratr Lingzy Čhökji. Předpokládáme, že tento Čhömgon je někdo jiný. Oslovení „sestro“ je v Tibetu běžné i mezi lidmi, kteří nejsou příbuzní.

Když se délka života vyčerpá, je třeba přejít na druhou stranu tohoto mostu. Je tam dharmarádža Jama se svými pány a sluhy. Počítají ctnosti a špatnosti. Ti, kdo v minulosti následovali ctnost, ti, kdo ji navyšovali skrze věnování zásluh a modliteb a jejichž vlastní ctnosti byly navýšené věnováním zásluh, ti jsou vysláni do nebeských sfér. Ale ti, kdo sami nepěstovali ctnost a namají nikoho, kdo by ji později posílil, ti jsou vařeni a pálení a musejí zakoušet nepředstavitelné utrpení. Také jsem přemýšlel, co mě čeká, jaké utrpení po dny a noci. Řekli mi, abych tady zůstal, že má délka života ještě nebyla vyčerpána. Tak jsem tady. Nyní, sestro, běž tam také, podívej se co dharmarádža řekne. Jestli řeknou, že tvá délka života nebyla ještě vyčerpána, a že máš počkat, vrať se sem.“

Při poslechu jeho řeči ve mě vyvstal obrovský strach. Vydala jsem se podívat se k tomu mostu. Byl tam člověk přimáčkнутý k zemi náklady, jeho končetiny byly roztažené do různých stran. Jeho záda byla zatěžkaná hromadami náboženských spisů. Do úst mu lili roztavený kov. Zeptala jsem se toho muže, který mě vedl: „Proč to dělají?“

„Když byl v kraji lidí, jedl to, co ukradl. Ale prohlašoval, že nic neukradl. Tyhle náboženské knihy, které ho drtí, ty jsou trestem za to, že na ně [falešně] přísahal. Nyní musí zažívat peklo, dokud se míra [jeho špatnosti] nevyčerpá.“

[3. Jama a jeho soud nad zemřelými]

Poté řekl: „Pojď se mnou.“ A já šla. Na opačné straně byla obrovská železná hora. Řekli mi, že uvnitř je dharmarádža Jama. Byl na velkém zlatém trůnu a barva jeho těla byla zlatavá. Obě jeho paže spočívaly v gestu vyravnání. Na hlavě měl korunu a oblečený byl do dobrého žlutého oblečení mnicha. Okolo něj byly závoje z hedvábí a roztažené baldachýny. Byly u něj nepředstavitelné obětiny různého druhu. Po jeho pravé straně by Jama s hlavou vola držící zrcadlo. Po levé straně byl liškohlavý, který zapisoval a četl. Bezi nimi bylo bezpočet Jamů-dozorců a poslů s množstvím různých hlav. Byli majestátního vzhledu s tlamami rozevřenými a vyceňnými tesáky, s očima hrozivě zářícíma jako slunce a měsíc. Jejich nástroji byly četné druhy zbraní jako jsou šípy, kopí, sekery, nože, pily, sekáčky, železné tyče s hákem, kladiva, pinzety a válečné sekery. Hrozivě je třímali: „Zabij, zabij! Udeř, udeř!“ Divoce křičeli: „Húm húm! Phat phat!“ Na tři stovky mužů a žen stojících před nimi zažívalo hrůzu pouhým pohlédnutím na ně.

[Několik výslechů Jamy zemřelých je vynecháno...]

Óm mani padmé húm hrí.¹⁶⁸

A znovu byl jistý muž v modrém oblečení otázan podobně jako prve.

„Tedy, můj otec neměl jiného syna než mě. Otec mi řekl: ‘Synu, musíš si vzít dobrou ženu.’ Vzal jsem si ctnostnou ženu.“

Nemohl jsem zůstat v klidu a způsobil jsem velkou roztřku. Přišli jsme v té roztřce o nějaké dvě stovky dobytka a ovcí, to byl náš jediný majetek. Zapálil jsem dva domy příbuzných mé ženy a 75 volů, dzo,¹⁶⁹ koz, ovcí a koní zemřelo v tom ohni. Jak lidé utíkali dveřmi, střílel jsem šípy a dva z nich zabil; jednoho muže a jednu ženu.

168 Pro tuto část je opět překládaná verze LCH. Avšak v mnoha případech je text nejasný a tudíž jsou konzultované odpovídající části ostatních rukopisů. (LCH.E: 446ff., LCH.C: 36ff., LCH.B: 38ff., LCH.F: 338ff.).

169 Kříženec jako a krávy.

Později jsem přemýšlel o té špatnosti, kterou jsem provedl, a moje mysl nebyla klidná. Mysl jsem na způsoby, kterými bych mohl tu špatnost očistit a hovořil jsem o tom s mnoha mistry. Někteří mi řekli, že když obdržím mnoho iniciací spolu s náboženskými radami a následně budu meditovat, radost by se měla objevit. [Jiní říkali,] že když budu dodržovat půst¹⁷⁰ a budu schopný odříkat mani sto miliónkrát, radost by se měla dostavit. [A jiní mi zase říkali:] ‘Dojdi radosti rituálem Vyprázdnění pekla Naraka od jeho dna¹⁷¹ a rituálem Vyznání provinění’.¹⁷²

Pomyslel jsem si: ‘Nevím, zda by mě jediná z těchto možností mohla očistit. Musím provádět všechny ty způsoby, které jmenovali.’

Nikomu jsem o tom nedal vědět a v oblečení žebráka jsem vykonal poutě k posvátným místům počínaje Dingri, přes Kathog a Champu.¹⁷³ Viděl jsem tam posvátná místa, trojí nositele (tj. zobrazení, texty a stúpy) a věhlasné mistry nadané požehnáním. Neskrýváje nic, říkával jsem jim s hlasitým nářkem: ‘Jsem zločinec! Vyznávám se z toho a odkrývám to!’ U každého z [posvátných míst] jsem provedl vyznání nepravostí spolu s plnými poklonami a obešel je dokola. Uplynuly dva roky a já se vrátil domů.

Poté jsem si vyžádal iniciace a náboženské rady od mistra meditace. Při meditaci se v mé mysli ustanovila přirozenost nerozdělitelného vědomí a prázdnoty a já meditoval následuje rad k onomu způsobu meditace.

Navštívil jsem mistra, který mě nabádal k tomu, abych dodržel půsty. Držel jsem poté stokrát půst během roku. Držel jsem dvě stovky denních půstů během příznivých dní. Vložil jsem úsilí do odříkávání mani a jejich počet dosáhl stovek miliónů. Objednal jsem opsání Diamantové sútry a Vyznání nepravostí z buddhovské mysli zlatým písmem a odříkání každého z nich tisíckrát. Věnoval jsem za to náležité dary i potravu. Od mistra tradice řingma jsem si objednal provedení obřadu Vyprázdnění pekla Naraka od jeho dna z cyklu mírných a hrozivých božstev spolu s uspokojením [božstev] a vyznáním z nepravostí sto dvaadvacetkrát. Za odměnu jsem mu věnoval skvělého koně a dzo tyrkysové barvy spolu se třemi štůčky hedvábí různého druhu. Prosím, vem také v potaz, že jsem před tím, než jsem přišel sem, usiloval o ctnost, jak jsem jen mohl. Přestože jsem špatnost neočistil, necítím lítost.“

Dharmarádža řekl: „Podívej se do záznamů a do zrcadla, zda je to pravda či ne!“

„Je to pravda, nelže.“

Dharmarádžovi se objevil úsměv na tváři: „Ano, lidí konajících špatnost je vskutku mnoho, oněch konajících ctnostně je jen několik. Choval ses divoce, ale s odvahou. Poté, co ses vyznal se svých nepravostí, konal jsi skrze čtverou moc nápravy (tj. důvěru, lítost, neopakování chyb a užití protiléku).¹⁷⁴ Nyní je veškerá špatnost očištěna. Od nynějška budeš pěstovat odříkání těla, řeči i mysli a budeš se v řadě bez přerušní jediného zrození rodit z člověka v člověka. Na konci tvého čtvrtého zrození se staneš buddhou. Jaký je to zázrak! Tato žlutá cesta je cestou lidí. Běž po ní!“

Ten člověk řekl ve stavu radosti a štěstí: „Pokud jsou tu nějací lidé, kteří poputují do kraje lidí a mají dokonce více špatností, očistí špatnost, tím, když budou konat jako já.“ To řekl a odešel.

170 Tib. *smyung gnas*.

171 Tib. *na rag dong sprug*.

172 Tib. *bskang bshags*.

173 Tib. *Ding ri, Kaḥ thog, Byams pa*. Pro druhé z míst LCH.A uvádí *Bka' thob*, ale ostatní texty se shodují na čtení *Kaḥ thog*.

174 Tj. čtverá moc nápravy (*gnyen po stobs bzhi*).

[4. Vysvobození z pekel žebrovým mnichem]

Óm mani padmé húm hrí.

Poté se dharmarádža chystal vstát, když pronesl: „Už přišel!“ Podívala jsem se k vrchnímu výčnělku hory na obrácené straně a tam byl mnich v oblečení se suknicí a s čepicí z medvědí kožešiny. Spolu s ním tam byly asi tři tisíce mužů a žen. Zpěvně odříkávali [óm] mani [padmé húm] bzučivým zvukem a chystali se přijít stejnou cestou, kterou jsem přišla i já.

Pronesl: „Hej! Jsem manipa¹⁷⁵ Džolčhung Mawä Senge¹⁷⁶ a toto je místo špatného stavu zrození. Vy, kdo jsou toho hodni, a kdo jste se mnou spjati, pojdte se mnou do čistých nebeských sídel!“

Brány pekel se samy otevřely. Zbraně Jamům vypadaly z rukou a oni ztratili vědomí. Mezi tím se nepřestavitelné množství žen a mužů vydalo [manipu] následovat se slovy: „On je mým mistrem!“ Dozorci přišli zpět k vědomí: „Někteří z vás mohou jít. Jiní z vás nekonali tak, aby jim bylo umožněno jít.“ A tyto vedli zpět do jejich předchozích míst.

Zeptala jsem se dharmarádži: „Proč má ten člověk moc odvést muže a ženy pryč? Proč není třeba rozlišení¹⁷⁷ mezi ctností a špatností?“

Jak jsem se zeptala, veliký dharmarádža odpověděl: „Ten mnich se jmenuje Džolčhung Mawä Senge. Má víru v Avalókitéšvaru¹⁷⁸ a odříkává mantru jeho esence mani padmé. Také k [odříkávání] mani všechny podněcuje. Prospěch a moc [mantry óm] mani [padmé húm] je právě taková. Těch, kdo tak činí, je jen málo. Těch, kdo jsou sami sebou klamáni, je daleko více. Lidí, kteří mantru mani odříkávají, je jen málo.“ Toto pronesl.

[5. Rozhodnutí o návratu Lingza Čhökji a Jamův vzkaz lidem]

Óm mani padmé húm hrí.

Příčin rozlišení mezi bytostmi je bezpočet. Když je proces rozlišení u konce a je rozhodnuto, že někdo musí pobývat po celý eón (kalpu) v železném domě bez vchodů, ty bytosti jsou vsazeny dovnitř železného domu planoucího ohně. Nebudou mít jediného okamžiku vysvobození z utrpení.

Zhruba v tu chvíli se objevil člověk, který mě volal. Zeptala jsem se ho: „Jaké jsou ty z příčin rozlišování bytostí, které vedou k propuštění do vrchních sfér světa? A když se tak nestane, co jsou zač pekla, ve kterých se zakouší utrpení?“

On pravil: „Příčin toho, že je někdo vybraný, aby odešel do vrchních sfér, je méně než hvězd za bílého dne. Do budoucna si zapamatuj tyto dvě věci. Když někdo v krátkém okamžiku svého života koná s touhou po oblečení a jídle, se snahou proslavit se, když někdo spadne do nectnosti a špatnosti těla, řeči i myslí proto, aby porazil nepřátele, ochránil příbuzné a nahromadil majetek, takové bytosti budou zakoušet nesnesitelné utrpení. Když se z nich osvobodí, znovu umřou a budou ožívované v dalších z pekel po dlouhá období mnoha eónů a musí zakoušet utrpení. Nejsem schopný vylíčit to veškeré zvracení krve a další okolnosti umírání, abych popsal utrpení v peklech. Nemám čas to popsat podrobně. Pojď rychle předstoupit před dharmarádžu!“

175 Tib. *ma ni pa*. Tj. jeden z tradičních putujících žebrových mnichů odříkávajících mantru *om mani padmé húm* a šířících tento zvyk.

176 Tib. *Ma ni pa Jol byung smra ba'i seng ge* (LCH.E: *Jo chung*).

177 Poměrně nejasné je užití tohoto výrazu *gsher* na tomto místě a následujících pasážích. Význam tohoto mnohovýznamového slova hodící se v daném kontextu by byl „měřit“. Jiné verze uvádějí výraz *shan 'byed* („rozlišovat“) či *shan phyed* (zapisované také jako *shan khyed* v LCH.B).

178 Tib. *Thugs rje chen po*, sa. Mahákárunika.

Když jsem tam dorazila, dharmarádža pronesl: „Tak tedy..., míra tvého života ještě nebyla vyčerpána. Přivedli tě sem, protože popleli jméno i důvody pro to. Ted' se vrať do svých ostatků na svém lůžku.“ Když to řekl, podíval se do zrcadla a záznamů: „Když počítám množství tvé ctnosti a špatnosti, není to moc příjemné. Až se vrátíš domů, chovej se tak, abys při dalším příchodu po nějaké době necítila hanbu. Sama jsi trochu viděla, jak velký prospěch je ze ctnosti a jakou škodu s sebou nese špatnost. Nezapomeň to a doruč následující vzkaz lidem z kraje lidí.

Doruč tento vzkaz všem lidem s malými zásluhami, těm, kdo jsou klamáni svým vlastním srdcem, přestože nabyli dokonalých lidských těl. Řekni jim: 'Přišla jsem do kraje mrtvých. Potkala jsem se s dharmarádžou. Viděla jsem osmnáct sfér pekel. Ve chvíli odchodu budou mnohé ženské i mužské bytosti z ohromného oceánu sansáry naříkat nad svými špatnými činy. Mezi cestami na vrchol světa existence a pekly není dalších cest. Lidé putující z jednoho místa na druhé nemají jiných cest než bílé a černé. Není tu místa pro to, aby řekli, že nepůjdou. Není místa, kam by se dalo uniknout, kde by se dalo schovat. Není velké naděje na osvobození. Místem, kde končí ty dvě cesty je soudní dvůr mne – Jamy. Všechny vykonané ctnostné i špatné činy budou spočítané vrozeným božstvem a démonem jako bílé a černé oblázky. Jejich váha bude bezchybně zvážena, aby se rozlišilo mezi těmi, kdo poputují vzhůru, a kdo dolů. Cesta usilování o ctnost, kterou je třeba kráčet, ta je užší než ucho jehly. Jed úst pána smrti Jamy je žhavější než planoucí oheň. Špatné skutky nectnosti [dozrávají] rychleji než blesk v prostoru. Počítání špatnosti a ctnosti je jemnější než kafr. Těm mužům a ženám, kteří konali ctnosti, se splní jejich přání. Budou vysláni do nebeských sfér. Pějte píseň blaženosti! Ti muži a ženy, kteří nahromadili činy ne-ctnosti, ti se odvrátí od cesty k osvobození a veškerého usilovného pěstování božské nauky¹⁷⁹ a budou vysláni do špatných stavů bytí. Pán mrtvých Jama je žhavější než blesk. [Nepřebroditelná] řeka¹⁸⁰ s lidským popelem má dno hlubší než oceán. V čase putování po dlouhé a úzké cestě mezistavu nebudete mít žádného pána poskytujícího útočiště. Během osamoceneného putování bez přátel nebude mít žádného společníka, žádné útočiště a žádného druhu. Planoucí základna rozpáleného železa je žhavější než tisíce plamenů ohně. Utrpení působící rozpadnutí srdce na stovky částí trvá dokonce déle než eón.

Mužské i ženské cítící bytosti! Znovu to pečlivě zvažte! Za cokoliv, co učiníte, budete vysláni nahoru či dolů. Usilujte sami svým tělem. Neklamte sami sebe. Usměrněte sebe sami. Je dobré vytvářet ctnost. Štěstí a mizérie jsou plody toho, co bylo dáno v minulosti. Všechny lidi vytvářející špatnost povede k nářku pouhý okamžik jejich života. Počkejte chvílku na úzké stezce mezistavu. Nebudu to já, kdo bude litovat u soudního dvora Jamy. Přemýšlejte o dharmě včas, dokud jste stále naživu. Podívejte se, kam poputujete po smrti.

Cítící bytosti putující trojím světem! Zakoušíte svou vlastní špatnost! Jako při spalování ohněm který vychází z vás samotných, to není nic odděleného od ohně. Vaše vlastní víze přichází jako váš nepřítel. Vskutku, takového nejasného¹⁸¹ nepřítel se děsíte. Takověto nevědomé a mylné rozlišování je to, co strhuje do sansáry. S mylným myšlením je mysl temná. Kdo jsou rodiče dávající zrodit

179 Tib. *lha chos*, je opakem *mi chos* (lidské učení), tj. nauka vedoucí mimo svět sansáry je v kontrastu s naukou orientovanou na tento svět sansáry. Některé verze obsahují zápis „myslí bez srdce“ (*blo snying rul nas...*) namísto „usilovně“ (*blo snying rus nas...*)

180 Tedy řeka v zásvětí. Některé verze obsahují „horký popel“ (*thal tshan*).

181 Tib. *kun rdzob*, toto označení je překládané jako „konvenční“, zde je však přeložené doslova.

se téhle hrozivé armádě Jamy? Je jako představa ve snu při spánku.¹⁸² Není skutečná, vy jste vystrašení iluzí. Když citící bytosti šesti stavů rozpoznávají ve svých vizích některá z mnohých pekel, není to blažený okamžik. Když nevědí, že ta vize je prázdná, nedojde ani k omkžiku, kdy dorazí do buddhovského pole. Když se naučíte, jak se osvobodit z vlastních vizí, nenajdete pekla, ani když je budete hledat. To, co bude nalezeno, bude buddhovská sféra blaženosti. Hleďte mistra, je tohoto smyslu znalý a rozumí mu.¹⁸³ V tomto koutě světa není nikdo. Různé strašidelné vnější vize jsou iluzorními projevy špatné mysli. Vyvstání strachu přichází ze zatměné mysli. Je to, jako by se někdo staral o svůj stín.¹⁸⁴ Když je poznáte jako takové, pamatujte si je tak. Rozpoznejte s jistotou, že jsou to vaše vlastní tvary. Rozpoznejte, že sansára i nirvána jsou ve vaší mysli! Počítejte odříkávání esenciální mantry mani padmé. Uvidíte, jaké množství moci a prospěchu [z toho plyne]!

Dobře vyříd' tyto vzkazy všem lidem, mužům i ženám, a nic z toho neopomeň. Pro některé z nich z toho vzejde prospěch. Budou i tací, kteří se přikloní k Dharmě.

A nyní se vrať domů!“ Tak pravil.

[6. Návrat k životu]

Jak jsem si jen pomyslela, že budu muset projít oním výběžkem hory, který jsem sem předtím přišla, ihned jsem dorazila domů. Odkryla jsem plstěnou zástěnu u mého lůžka. Byla tam ta dřívější mrtvola hada oblečená v mé šaty. Myslela jsem si, že zakryli mrtvolu toho hada a oblékli ji do mého oděvu, který jsem měla na sobě, když jsem byla nemocná. Così se objevilo hluboko v mém srdci. Napadlo mne, že bych beze strachu měla přetáhnout to oblečení přes jeho hlavu. Přivřela jsem oči a přetáhla je oběma rukama. V té chvíli jsem dopadla na záda a stalo se così, jako bych se probouzela ze spaní. Z mých úst vzešel zvuk – hušuccho.

Můj starší syn to spozoroval a zvolal: „Matko, matko!“ Zívla jsem: „Ách.“ On řekl: „Matka se vrátila, pojdte sem všichni!“ Přišli všichni, kdo byli nablízku. Vyprávěla jsem jim svůj příběh a všichni plakali. Sama jsem ronila slzy, když jsem si vzpomněla na ta utrpení v peklech.

Jakmile jsem se z nemoci uzdravila, předložila jsem obětiny mistrům a učitelům [kteří provádějí pohřební obřad]. Poté jsem si vyžádala učení od mistra meditace, který přebýval v horní části našeho údolí. Vyprávěla jsem mu ten předchozí příběh a nějakých třicet mistrů ho zaznamenalo v písmu. Sama jsem si jednu zapsanou verzi vzala s sebou.

Od té doby jsem odříkala mantru mani sto miliónkrát. V místních kláštorech jsem příkladně věnovala jídlo při shromáždění mnichů a darovala jsem jim peníze.¹⁸⁵ Věnovala jsem zásoby synům pro pěstování nauky a proto, aby mohli obdržet Učení od těch, které respektovali. Ti, kdo se v meditaci neseznamují s vlastní myslí, ti se nikdy z mezistavu nedostanou. Pro jsem vložila úsilí do meditace. Já i můj muž jsme se stali mniškou a mnichem a odvrhli v tomto životě světské konání.¹⁸⁶ Vydala jsem se na pouť k různým posvátným místům. Setkala jsem se s každým

182 Verze LCH.A obsahuje *gdangs gsum nyal ba'i rmi lam ltar*. Ale čtení verze LCH.E je *dpe 'dang gsum gyis rmi lam 'dra ba yin* a LCH.B *spyir mdangs su rmi lam 'dra ba yin*. Překlad následuje poslední z nich (*mdangs su nyal ba'i rmi lam ltar*).

183 Výraz *bla ma tsho* verze LCH.A je zřetelně chybný. To je v ostatních verzích opravené na *bla ma tshol*.

184 Význam není zcela zřejmý. Pouze verze LCH.A obsahuje *rang grib ma la rang gros pa ltar*. LCH.E a LCH.B zapisují *rang sgrib la rang nyid bsreg pa yin*.

185 Tib. *sku gyed*, tj. věnování peněz, které jsou poté rozdělené všem mnichům kláštera.

186 Verze LCH.A je zde odlišná od ostatních. Ty ve většině případů (LCH.B, Sazykin 1990, etc.) hovoří o tom, že matka a dcera se staly mniškami.

z výjimečných a vznešených mistrů meditace, vyžádala jsem si od nich Učení a předložila jsem jim modlitby věnování zásluh. Neúnavně jsem ve všech krajích předávala vzkaz dharmarádži.

Bytosti, pekla vskutku existují! Usilujte o jakoukoliv prospěšnou ctnost dokud máte sílu. Nejlepším je vzdát se konání tohoto světa a poznat svou mysl. Není to nic víc než toto, cítící bytosti! Střední cestou je odvržení nectnostné špatnosti a usilovné snažení směřované ke ctnosti. Není to nic více než toto. Buďte štedří k lidem nízkého postavení a pohostinní k mnohým. Buďte nestranní a nekonejte s touhou po zisku a násilí. Vyprávějte tento příběh o peklech všem cítícím bytostem. Zavažte se, že ho bude číst, odvrhnete veškerou špatnost a budete konat ctnostně. Pohlížejte na smrt svými vlastním očima a slyšte jí vlastníma ušima. Když budete takto uvažovat, nestrávíte život nadarmo. Lidské tělo máte jen v přítomnosti. Přemýšlejte o sobě navzájem. Myslete na nestálost, smrt a úzkou stezku mezistavu. Meditujte o utrpení pramenícím z neznalosti okamžiku smrti. Neznáte místo dalšího znovuzrození, proto usilujte o ctnost. To není ku prospěchu dharmarádži či mne, Lingza Čhökji. Myslete na svůj budoucí prospěch či škodu; myslete na ně ve svých srdcích.

Kdyby tu byla hagiografie Lingza Čhökji zapsaná v úplnosti, obsáhla by deset svazků knih. Na tomto místě tak není zapsané více než vyprávění o peklech a trocha toho, k čemu vedlo jejich spatření.

Skončil příběh Ligza Čhökji o jejím putování v oblasti pekel společně s doručení vzkazu dharmarádži a radami.

Nechť dobro a ctnost prospívají!